

DOLENJSKI GOZDAR

glasilo delavcev
gozdnega gospodarstva
novo mesto

letnik XIV

september 1979

št. 9

V okviru akcij „Nič nas ne sme presenetiti“ je bil tudi tridnevni pohod 27 vodnikov in načelnikov taborniških odredov iz novomeške občine: od Mrzle doline čez Podstenice, vrh Roga do Črmošnjic so si ogledali mnoge znamenitosti gozda, podiranja in spravila lesa, obiskali so „kraljico Roga“ in partizanske bolnišnice. Dva dni sta jih spremljala tudi naša sodelavca Božo Miklič in Alojz Puhan ml. ter lovec Ivan Sporar. Taborniki so bili hvaležni poslušalci in spraševalci, saj jih je zanimalo prav vse, kar je v zvezi z gozdovi, sožitjem dreves, rastlin in živali v njem ter s slavno preteklostjo partizanskega Roga. — Taborniki se pristrčno zahvaljujejo za pomoč GG Novo mesto pri izvedbi potovalnega tabora in lepo pozdravljajo vse člane našega kolektiva! Na sliki: jutranji zbor prvega tabora na Podstenicah (foto: Tone Gošnik).

Smernice za letni plan 1980

Z novim planom dohodka, s finančnim planom in s planom premoženja si moramo zagotoviti uspešnost poslovanja

Bliža se konec leta in uspešnost poslovanja posameznih TOZD in TOK bomo prikazali za preteklo razdobje z doseženimi dohodki, s finančnimi presojami in pregledi premoženja. Najbolj nas bo zanimala razdelitev čistega dohodka na osebne dohodke in sklade. „Ko bi bilo vsaj kaj dobičkal“ bomo rekli že pred obravnavo zaključnega računa. Nedvournno je, da so takšne želje odvisne le od višine ustvarjenega dohodka.

Na koncu prihodnjega poslovnega razdobja bomo zabeležili večji dohodek, če bomo že

v začetku leta sprejeli in tudi opravili drugačne naloge.

Določanje nalog pa je zahtevno in obsežno delo, zato bomo drugače rekli: da moramo izdelati letni plan poslovanja, na osnovi katerega bomo v prihodnje še boljše gospodarili.

Uspešnost poslovanja TOZD in TOK bomo prikazali s tremi plani: s planom dohodka, finančnim planom in planom premoženja. Sestavni deli teh planov pa so:

— plan dohodka: prihodki, stroški, delitev dohodka in čistega dohodka;

— finančni plan: viri finančnih sredstev in porabe finančnih sredstev;

— plan premoženja: stanje sredstev in stanje virov sredstev.

Tako se moramo pri prihodkih vprašati, kaj bo s prihodkom v prihodnjem razdobju. Koliko bo večji od letošnjega zaradi povečanja poseka ali odkupa lesa, koliko zaradi spremembe strukture gozdnih sortimentov, koliko zaradi višjih prodajnih cen in koliko zaradi večje produktivnosti? Odgovor na to so cilji poslovanja. Kako bomo dosegli večjo proizvodnjo, spremembo v asortimentu, v produktivnosti dela? Odgovor na to je politika poslovanja. Če združimo cilje in politiko, pa govorimo o smernicah ali

Druga hortikulturna razstava GOZD – GOBE – CVETJE

Razstavo, ki je bila od 8. do 10. septembra 1979 v Novem mestu, si je ogledalo okoli trinajst tisoč ljudi.

Razstavljalo je 50 organizacij iz Slovenije in sosednje Hrvaške.

Predavanja so bila zelo obiskana, predvsem predavanje o gobah, zelenicah in vzgoji lončnic ter predavanje ing. Hočevarja o vlogi gozda v našem prostoru.

Iz knjige vtisov, ki je bila na razstavi, je razvidno, da si ljudje takih razstav zelo želijo in da je bila večina obiskovalcev z razstavo zelo zadovoljna. Otroci pa so se razumljivo najbolj navduševali nad nagačenim medvedom.

ALOJZ SERINI

izhodiščih za letni plan, ki jih določajo in usklajujejo delavci v TOZD in TOK. Na njihovi osnovi bomo izdelali letne plane, ki bodo veljali za vse kot obveznosti, ki jih moramo vsekako izpolniti.

Pri stroških se vprašamo, kaj bo z njimi v prihodnjem razdobju. Koliko bo manjša poraba goriva, manjša popravila, pravzaprav, koliko bodo nižji stroški poseka, spravila, prevoza in odpreme lesa, kakor tudi veliko število posrednih stroškov.

Pri delitvi dohodka moramo upoštevati vse zakonske kakor tudi dogovorjene obveznosti. Posebej moramo omeniti obveznosti v okviru delovne organizacije: prispevek za biološka vlaganja, ki mora znašati najmanj 10 % od prodaje lesa, dohodek, ki je rezultat nadpovprečnih pogojev gospodarjenja ali rento, in prispevek za delovno skupnost skupnih služb.

Pri razporejanju čistega dohodka moramo določiti razmerje med osebnimi dohodki, skupno porabo, rezervami in razšir-

(Nadaljevanje na 94. str.)

Material za referendum ponovno v razpravi

Dobro in vsestransko se pripravimo na referendum, ki bo 22. oktobra — Istovrstna dela v raznih TOZD naj bodo enako ovrednotena

Za pripravo materiala, ki ga bomo sprejemali z referendumom, je zadolžena posebna komisija. Ta je na prvem sestanku v začetku avgusta izdelala osnutek programa poteka razprav in določila, da bo referendum opravljen 22. oktobra 1979.

Dejavnosti in roki:
13. 8. ob 7. uri bo sestanek predsednikov komisij iz TOZD, TOK in DSSS. Na sestanku bo obravnavan predlog o poteku razprav, okvirno bo določen material za razpravo in za sprejetje na referendumu.

31. 8. bo uvodni sestanek v razpravo in posredovanje materiala za razpravo in referendum. — Sestanka se bodo udeležili predsedniki OOS, predsedniki DS in vodje TOZD in TOK.

14. 9. bo zaključena javna razprava v TOZD, TOK in DSSS, ki bodo posredovali predlog in pripombe komisiji za usklajevanje.

17. 9. se bo pričel usklajevalni postopek s predsedniki

komisij iz TOZD, TOK in DSSS.

21. 9. bo dokončno oblikovan material za razpravo na delavskih svetih TOZD, TOK in DSSS.

24. 9. bo obdelani material dan v razpravo DS na TOZD, TOK in DSSS. Na podlagi razprave bodo delavski sveti razpisali referendum.

29. 9. Zaključek razprav in razpis referenduma.

22. 10. Izvedba referenduma. Z referendumom bomo sprejemali:

— samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo v DO GG Novo mesto;

— pravilnik o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo (v TOZD, TOK in DSSS);

— dopolnitev samoupravnega sporazuma o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka, skupnega prihodka, dohodka, čistega dohodka in dela dohodka izjemnih ugodnosti v DO GG Novo mesto.

Po sprejetju navedenih aktov bodo delavski sveti v TOZD, TOK in DSSS razpravljali in sprejemali:

— pravilnik o razvidu del in razvid del,

— analitično oceno del in nalog (predlog pripravi komisija na TOZD, TOK in DSSS),

— pravilnik o materialnih nadomestilih.

V samoupravnem sporazumu o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo bomo sprejeli skupne osnove in merila za delitev osebnih dohodkov in skupne porabe. Med osnove in merila spada tudi sistem določanja vrste in zahtevnosti dela. Na podlagi tega bodo TOZD, TOK in DSSS sprejele svoje raz-

vide del in nalog in jih ovrednotile. Točkovno ovrednotena dela in naloge nam bodo služila za osnovo pri delitvi osebnih dohodkov.

S primerjanjem ocenjenih del z dosedanjimi delovnimi mesti je ugotovljeno, da so dela v neposredni proizvodnji višje ocenjena za štiri do deset odstotkov. Razprava v strokovnih krogih odobrava tako povečanje, ki bo imelo znaten vpliv pri uresničevanju kadrovske politike, še posebno za pridobivanje kandidatov v šolo za poklic gozdarja.

Vrednotenje dela bodo morale TOZD, TOK in DSSS usklajevati tako, da bodo istovrstna dela v različnih TOZD enako ovrednotena. Usklajevanje naj bi izvajale sindikalne organizacije preko svojih komisij ali preko sindikalne konference delovne organizacije.

JOŽE LUKŠIČ

PLAN PROIZVODNJE SMO IZPOLNILI

Do konca avgusta smo posekali 83.522 m³ lesa (planirano 127.395 m³), odkupili pa 48.201 m³ lesa (planirano 50.430 m³). Strukturo ter primerjavo s planom in z 1978 letom prikazujemo v naslednji tabeli.

	Iglavci m ³	Listavci m ³	Drva m ³	Skupaj m ³
DRUŽBENI GOZDOVI				
- doseženo do konca avgusta 1979	37.813	33.245	12.464	83.522
- doseženo do konca avgusta 1978	39.922	25.437	19.035	84.394
- planirano 1979	49.850	49.272	28.273	127.395
- indeks (dosež.:plan.)	76	67	44	66
ZASEBNI GOZDOVI				
- doseženo do konca avgusta 1979	13.659	31.194	3.348	48.201
- doseženo do konca avgusta 1978	10.736	31.024	3.730	45.490
- planirano 1979	10.745	31.450	8.235	50.430
- indeks (dosež.:plan.)	127	99	41	96

Posamezni TOZD in TOK pa so plan proizvodnje do konca avgusta izpolnili takole (66,67 % je kakor 100 % na koncu leta):

TOZD Novo mesto	63 odat.
TOZD Straža	68 odat.
TOZD Podturn	64 odat.
TOZD Črmošnjice	66 odat.
TOZD Črnomelj	62 odat.
TOK Trebnje (družbeni)	140 odat.
TOK Novo mesto	91 odat.
TOK Črnomelj	104 odat.
TOK Trebnje	93 odat.

Janez Rustja

Smernice

(Nadaljevanje s 93. str.)

janjem poslovanja z lastnimi sredstvi.

Vrednost točke bo tudi večja, če se bomo vprašali o predvidenih kadrih, zmanjšanju zaposlenih in podobno.

Pri skupni porabi moramo coločiti regres za prehrano, regres za letni dopust in za ostale želje v zvezi z družbenim standardom.

Pri lastnih sredstvih za investicije pa moramo upoštevati srednjeročni in dolgoročni načrt razvoja TOZD in TOK, delovne organizacije ter s tem celotne družbe.

V zvezi s finančnimi plani moramo dati odgovore na vprašanja, ki so: združevanje sredstev za investicije, najemanje in odplačilo kreditov, nadminimalna amortizacija na eni ter prednostne investicije na drugi strani.

Če bomo upoštevali vrstni red omenjenih vprašanj, bo s tem pripravljene predvsem ekonomski del izhodišč za izdelavo letnih planov. Treba pa ga je dopolniti še z dodatnim neekonomskim delom, kot je izboljšanje delovnih razmer in podobno.

JANEZ RUSTJA

Kdo so ti vozniki?
Že dalj časa smo imeli v fotoarhivu TOZD Gozdarstvo Podturn film tega posnetka, ki smo ga sedaj dali izdelati. Sliko smo nalepili tudi v album fotokronike TOZD. Toda pod njo skoraj nimamo kaj napisati. Znan je le kraj, kjer je bila fotografija posneta: Podstenice. Sklepamo,

da so to zagotovo mobilizirani vozniki, ki so v času velikih planskih sečenj okoli leta 1949 vlačili in vozili les v Rogu ter stanovali v tej stavbi na sliki. Toda kdo so in od kod? Ne bi bilo prav, da bi simpatični možje in fantje, ki so se skupaj s kuharico in svojimi konji postavili pred objektiv kamere, za vedno

ostali neznan. Saj so odraz značilnega obdobja v našem gozdarstvu.

Morda pa bi nam kdo izmed bralcev Dolenjskega gozdarja lahko pomagal razkriti to 30-letno skrivnost?

(Avtor fotografije je neznan. Besedilo: ing. Slavko Klančičar)

Racionalizacija pridobivanja drobnega lesa listavcev

Pri izdelavi goli, ki v zadnjem času nadomeščajo izdelavo prostominskega lesa, so nastale težave s sortiranjem.

Po TOZD se tega dela lotevajo različno, saj nekateri sortirajo že pri spravilu v gozdu oz. kamionski cesti, nekateri pa šele na skladišču (odpremnem). In prav zaradi neurejenega sortiranja smo izgubili del pocenitev, ki so nastale v sečnji in izdelavi. Da bo racionalizacija res učinkovita, mora biti izpeljana v celotnem pridobivanju lesa in ne le v eni podfazi na račun druge.

Največ težav s sortiranjem so imeli v spomladanski sezoni na odpremnem skladišču v Straži, kjer so se nabrale večje zaloge nesortiranega lesa listavcev iz drugih TOZD. S krojenjem in prebiranjem je veliko dela in stroškov, zato ni čudno, da je prav od tam prišla zahteva po racionalni izpeljavi procesa pridobivanja lesa listavcev skozi vse podfaze dela.

V razvitem svetu in ponekod tudi že pri nas je krojenje in sortiranje rešeno na centralnem mehaniziranem skladišču, kjer se les listavcev optimalno razkroji in sortira, tisti les, iz katerega se je prej izdelovala prostomina, pa se običajno zdrobi v tehnološke iveri.

Zaenkrat pri nas takega skladišča še nimamo, zato moramo krojenje in sortiranje opraviti v gozdu, ob kamionski cesti ali na odpremnem skladišču. Varianta, ki se je bomo posluževali, mora dati najboljši ekonomski učinek.

Možne variante organizacije dela v pridobivanju lesa listavcev:

1) sekač poseka drevo, ga oklesti in skroji ter razreže na sortimente, ki so primerni za transport (do 12 m). Krojenje mora biti izvršeno tako, da v posameznem komadu ni različnih sortimentov, se pravi, ločena mora biti hlodovina, jamski les in goli.

Traktorist nato vlači sorteimente tako, da jih predhodno že sortira v gozdu pri zbiranju, kar je pri dvobobenskih vitlih lahko izvedljivo. Vlačenje nesortiranega lesa in nato sortiranje ob kamionski cesti je bolj zamudno, zato naj bi se temu načinu spravila izogibali.

Dobre strani omenjene variante so v tem, da ni potrebna posebna obdelava in dodatno krojenje, pa tudi nered ob kamionski cesti se s tem odpravi; poškodbe na sestojih pri spravilu so manjše. Slabe strani: optimalni tovor pri spravilu s traktorji je težko dosegljiv; zbiranje

lesa v gozdu je zamudnejše; zaradi majhne prostornine posameznega komada je učinek spravila manjši.

2) Sekač poseka drevo, ga oklesti in razkroji ter razreže na dele, primerne za spravilo. Traktorist vlači ta les na kamionsko cesto, kjer ga poseben delavec – krojilec razkroji in ročno ter z delno pomočjo traktorja sortira.

Dobre strani: čas zbiranja se skrajša (optimalni komadi), optimalni tovor pri spravilu je lažje dosegljiv. Slabe strani: na kamionski cesti je potreben poseben delavec; sortiranje ob kamionski cesti je oteženo, zlasti pri večjih količinah spravljenega lesa; ob cesti je potrebno več sortirnega prostora.

3) Delo v gozdu se opravlja kot v varianti 2 s to razliko, da se les razkroji in sortira šele na odpremnem skladišču. Vendar se je tega načina dela potrebno izogibati, saj ga naša odpremna skladišča ne zmorejo opraviti.

Ekonomska primerjava med izdelavo in spravilom prostorninskega lesa in goli po nakazanih variantah.

Elementi kalkulacije planskih postavkah):

stroški: IMT 558 = 320 din/obr. uro. 6 ur/dan = 1920 din/dan

nosač s 4 konji = 1588 din/dan
voznik – 2 konja = 1344 din/dan
delavec na sečnji ali krojilec = 944 din/dan

Normativi: N goli = 7 m³/dan;
stroški izdelave = 135 din/m³
N drva = 3,3 m³/dan; stroški izdelave = 286 din/m³

N zlaganja = 28 prm/dan (18 m³); stroš. zlaganja = 52 din/m³

Pogoji spravila goli s traktorji: poprečen komad = 0,1 m³ kategorija zbiranja = III. razdalja zbiranja = 25 m

Ad-1) Skupni stroški sečnje in izdelave ter spravila z IMT 558 ali s parom konj v obliki goli primerjani z metodo izdelave prostorninskega lesa z iznosom na 1 m³ v din.

razdalja spravila	100	500	1000	m
spravilno sredstvo				
IMT 558 – ravno	279	305	339	din/m ³
IMT 558 – navzgor	296	320	367	din/m ³
IMT 558 – navzdol	270	295	325	din/m ³
voznik – 2 konja – ravno	241	309	393	din/m ³
voznik – 2 konja – navzgor	253	329	423	din/m ³
voznik – 2 konja – navzdol	231	292	368	din/m ³
nosač 4 k. + zlaganje	442	509	589	din/m ³

Razlika med skupnimi stroški izdelave in spravila po metodi goli ali prostominskega lesa so občutne in znašajo na poprečni spravljeni razdalji pribl. 200 din/m³ (65%) v korist goli. Nazornejši prikaz med posameznimi variantami je viden v priloženem grafikonu.

Ad-2) Primerjava z varianto pod točko 1 na razdalji 500 m.

Dodatni elementi kalkulacije:

N krojenja in sortiranja na k.c. = 25 m³/dan = 38 din/m³
stroški: sečnja in izdelava = 135 din/m³

spravilo (500 m) = 153 din/m³
krojenje in sortiranje na k.c. = 38 din/m³

skupaj varianta 2 = 326 din/m³
skupaj varianta 1 = 305 din/m³
razlika = 21 din/m³

Kot vidimo, se poleg ostalih pomanjkljivosti dela po drugi varianti zmanjša tudi poprečni ekonomski učinek za 21 din/m³. V slučaju, da bi bil krojilec le za traktor, bi bila situacija še bolj neugodna. Tedaj znaša razlika 59 din/m³.

Sklepi:

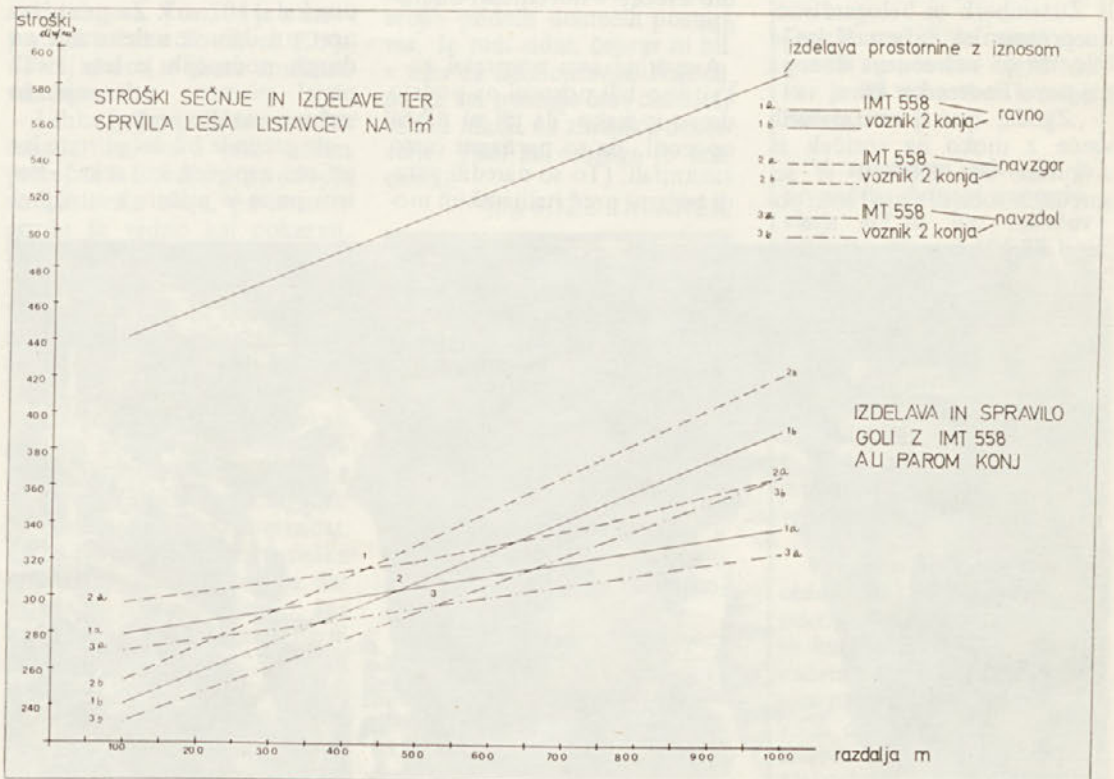
– izdelava prostominskega lesa ekonomsko ni opravičljiva, zato je skrajni čas, da preidemo v čim večji meri na izdelavo goli listavcev.

– Ugodnejša je prva varianta, saj da za 21 din/m³ boljši ekonomski učinek.

– Spravilo goli na razdaljah, krajših od 400 m, je cenejše s parom konj.

– Adaptiran traktor IMT 558 je pri spravilu na razdaljah na 400 oz. 500 m cenejši od spravila s parom konj.

TONE ŠEPEC, dipl. ing.

Zgodilo se je pred 36 leti...

Usoda se včasih prav kruto poigra z življenjem in s smrtjo ljudi. Včasih je vse odvisno od slučaja, od nekaj korakov...

Naša sodelavca Franca Tisovca iz Podtuma in Jožeta Avgušтина iz Poljan ne veže samo rojstvo na isti dan, zaposlitev pri naši TOZD, ampak tudi tragičen dogodek v času vojne. Zaradi njega je bilo pet družin močno prizadetih, saj so trije otroci zgubili življenje, dva pa sta bila hudo ranjena. O tem nerada govorita, saj je spomin na ta dogodek zelo boleč.

Menil sem, da bi zadeva zanimala tudi bralce našega glasila, pa sem sklenil, da ju vseeno povprašam in napišem nekaj vrstic.

Najprej sem se z vprašanjem, če ve točno, kdaj se je to zgodilo, obrnil na Franceta. Takoj sem videl, da sem ga prav začetniško polomil. Skoraj očitajoče me je pogledal, ko je rekel: „Kaj ne bom vedel! Bilo je 2. avgusta 1943.“

Prav nič čudno ni, da si je dan, ko je samo zaradi otroške razigranosti ušel gotovi smrti, zapomnil tako kot rojstni datum. Dan poprej sta namreč France in Jože skupaj z vrstniki Jožetom Bradačem, Viktorjem Župančičem in Jožetom Petkom pripeljala iz Poljan z ročnim vozičkom žito v mlin v Kota pod Dvorom. Bila je velika suša in mlinska kolesa so se povsod drugod ustavila. Zmija, ki ga naj bi mlinar zmlal preko noči, je bilo okoli 250 kg, moka pa namenjena partizanski bolnici. Fantje, takrat stari 14 do 15 let, so prespali kar na skednju. Zvečer pa sta dva skočila še na Dvor v partizansko enoto po bveze in drugi sanitetni material. Partizanov je bilo povsod veliko, saj so prav takrat napadli Žužemberk in belogardiščno postojanko Zafaro. Kako je bilo tistega nesrečnega dne, pa naj pove Tisovec kar sam:

„Zgodaj zjutraj smo naložili vreče z moko na voziček in Avguštin kot največji je šel spredaj k ročaju. Ostali smo po-

tiskali vozilo od zadaj in od strani. Na glavni cesti Dvor – Soteska pa sem Jožeta spredaj zamenjal jaz. Prišli smo do prek ceste porušenega gabra, toda pod vejami je bilo še toliko prostora, da smo peljali kar skozi.

Tako smo prišli do točke, v bližini kmeta Grmdarja, kjer se cesta počasi prevesi. Spet smo se ustavili in naprej je šel Bradač. S tega mesta je lep pogled na Krko v dolino. Z Jožetom sva zagledala ribe v čisti, od sonca obsijani vodi in pričela metati kamne vanje. Ostali trije so šli počasi naprej in vpili, naj se podvzava za njimi, da ne bodo prej prišli Italijani. Jože je zalučal še en kamen, jaz pa sem se že obrnil k njim. Bili so vsega 20 metrov pred nama. Takrat pa je strašno zagrmelo in puh eksplozije me je vrgel ob tla. Izgubil sem zavest. Pozneje sem izvedel, da je tovariše pri vozičku, ki so zapeljali na mino, popolnoma raztrgalo. Mene so drobci zadeli v obraz in nogo, Jožeta, ki je gledal v reko, pa v hrbet in roko. Le občasno sem prihajal k zavesti. Kjer so me ncsili in ko me je kasneje peljal z vozom, ne vem. K zavesti sem popolnoma prišel šele okrog 9. ure zvečer v novomeški bolnišnici.“

Avguštin sem povprašal zakaj niso bili pozorni na podrtu drevo in kako, da jih ni nihče opozoril, da so partizani cesto zaminirali. (To so naredili zaradi bojazni pred italijanskim mo-

toriziranim vdorom iz Novega mesta).

„Niti malo nismo pomislili na to,“ je pričel Jože.

„Nekaj pred podrtim gabrom nas je celo prehitela neznana ženska z otrokom in odšla proti Soteski. Še kasneje nam je pripeljal nasproti po cesti neki moški na kolesu. Vse kaže, da je šele naš voziček bil dovolj težak, da je sprožil protitankovsko mino. Cesta je bila zaminirana na več krajih. Tisti kolesar je skupaj z Grmdarjem tudi organiziral najino reševanje.

„O tem, kdo je kriv za ta nesrečni dogodek, nerada govoriva.“ Slišala sta, da je pri eksploziji izgubil življenje tudi eden izmed dveh stražarjev, ki sta zaradi utrujenosti verjetno zaspala.

In kakšna je bila nadaljnja življenjska pot obeh sogovornikov? Tisovca so še celo leto zdravili partizanski zdravniki. Ostal je doma na svoji majhni kmetiji. Zraven tega pa je še celih 18 let kot pogodbeni voznik s konji spravjal les na naši gozdni upravi. Pred 13 leti se je sklenil redno zaposliti, saj je bilo spravila s konji zaradi mehanizacije čedalje manj. Postal je pri nas sekač, motorist. Kljub invalidnosti je ves čas dosegal pri delu nadpovprečne uspehe in bil med najboljšimi. Tako je na primer v preteklem letu posekal in izdelal 1640 m³ in zasedel na lestvici naših najboljših sekačev tretje mesto. Pripomnim naj, da je to leto povprečni sekač na TOZD „Gozdarstvo“ Podtum posekal 1102 m³. Za prizadevnost pri delu in sodelovanje na drugih področjih je leta 1977 prejel pismeno priznanje in srebno značko podjetja.

Avguštin je bil dolgo vrsto let pri nas zaposlen kot sekač. Potem pa se je pričelo s strožimi

zdravstvenimi pregledi. Na enem od teh sistematskih pregledov so zdravniki predlagali zaradi posledic nesreče (okvara roke in sluha) spremembo delovnega mesta. Od tedaj dela Jože na cesti. Pri delu je zelo vester in marljiv. V vseh zadevah v zvezi s cestami se obračamo nanj. Leta 1977 je kot priznanje prejel zlato značko podjetja.

Tako sta dva vojna invalida, kljub šibkemu zdravju, pri nas lahko za zgled vsem ostalim.

Na koncu bi rad to priložnost izkoristil še za to, da bi obema v imenu kolektiva iskreno čestital k njuni 50-letnici. „Abrahama“ sta dočakala 21. 5. 1979. Želimo jima še nadalje mnogo uspehov na delovnem mestu in sreče v zasebnem življenju!

Ing. SLAVKO KLANČIČAR

Letošnji zmagovalca tekmovalca gozdarjev GG Novo mesto je Jože Grandovec, delavec TOZD Gozdarstvo Straža. Ta njegov uspeh pa ni prvi. Že večkrat se je dobro odrezal tudi na republiških in zveznih tekmovanjih.

V Sloveniji smo na 1 ha obdelovalne površine v razdobju 58/62 porabili povprečno letno 33,7 kg umetnih gnojil, v letih 73/77 pa 70,7 kg. V tem času se je povečal povprečni donos pšenice od 18,9 stotov na 28,4 stotov in koruze od 27 na 36,6 stotov.

LETOŠNJA SUŠA

Letošnja suša bo vplivala na zmanjšanje prirastka še prihodnje leto. Spomladi je zlasti škodovala zasajenim sadikam in v drevesnicah. Vendar škoda le ni tolikšna, kot smo jo sprva ocenili. Zlasti sadike v nasadih so si v dežju, ki je sledil suši, dobro opomogle.

Jože Avguštin, fotografiran na križišču pri tretjem ovinku roške ceste, desno: Franc Tisovec na delovnem mestu pri sečnji v oddelku 4 (foto: S. Klančičar).

Jože Špec iz Zavrha z gozdom dobro gospodari. (Foto: J. Falkner).

Kramljanje z Jožetom Špecom iz Zavrha pri Sela Šumberku

Sredi poletja, ko je na polju obilo dela, kmet manj razmišlja o gozdu. Toda ko so se iz temnih oblakov viile debele kaplje p oletne nevihte in ker na travniku ni bilo sena, je pogovor vendar nanesel tudi na gozd, na stoletne bukve v njem in na prekipevajočo rast mladih nasadov.

Jože Špec iz Zavrha pri Sela Šumberku se še spominja temnega bukovega gozda, ki je bil ponos njegove domačije. Njegov oče je za kurjavo pustil pobirati samo suhljad, gozd pa je puščal za slabše čase. Pri hiši je bilo precej pridnih rok, zato s kurjavo ni bilo nikoli težav. Posamezna drevesa v gozdu so bila tako stara, da so že propadala. Prišli so tisti težki časi, ki jih je Jožetov oče pričakoval. Obnova domovine je zahtevala svoje in gozd je podlegel. Jožetu ni žal. „Samo, da smo prebredli tiste hude čase! Pa tudi za starim vedno novo in močnejše zraste.“ Pri tem pa misli na bukov letvenjak, ki ponekod že prehaja v drogovnjak in pomeni veliko upanje tistemu, ki bo za njim prevzel domačijo.

Zavrh, vasica s svojima dvema domačijama, leži sredi gozdov. Ni čudno, če je Jože s svojo družino, pri njem živi tudi mati, tako navezan nanje. Z ljubeznijo govori o gozdu in tudi pozna ga dobro. Prav zaradi tega, ker ga dobro pozna, tudi ve, kaj lahko od njega zahteva. Gozd mu prinese tudi do 50 odstotkov celotnega prihodka domačije.

„Še vedno imamo približno 22 hektarov gozda. Nekaj od tega je debelejšega, nekaj pa še čisto mladega. Pri domačiji je vedno primanjkovalo smrekove-

ga lesa, prav zato sem že pred leti s takim veseljem zasadil smrekice na približno 6,00 ha površine. Danes je te smreke veselj pogledati. Če ne bi naredil tega, bi na tistem mestu še „rastla“ sama drva. Človek dobi še več veselja, ko vidi, da mu nekaj uspeva. Vem, da je z drevjem tako kot s človekom. Ko je dovolj staro, se mora umakniti mlademu.

Lahko rečem, da že vrsto let sekam, da vsako leto dobim precej za les, tudi nova poslopja so zahtevala svoje, pa imam v gozdu še vedno kaj pokazati. Sekira, če je v pravih rokah, resnično lahko le koristi. Edino ujme lahko naredi škoda, ki jih narava težko sama zaceli. Našo smrekovo dolino je prerasel sam plevel, ko je staro drevje nekajkrat trpelo pod snegom, sekati pa sem moral tudi za ostrežje novega gospodarskega poslopja in garažo. Tako imam zdaj tu do gozda največjo obveznost. Treba bo posekati še tista redka drevesa in zasaditi smrekice. Sedaj to ni niti tako težko, ker nam gozdarji pomagata. Niste več samo „miličniki“, ampak nam tudi svetujete in razmišljate o delih, ki so potrebna v naših gozdovih. Ne, nočem se vam prikupiti s takim govorjenjem, toda resnično ima marsikateri lastnik zaradi preobilice dela za gozd vedno manj časa. Samo

VEST IZ ŠVICE

Raziskovanje škode po srnjadi v 19.000 ha gozdov je pokazalo, da postopno izumiranje jelke in plemenitih listavcev zaradi objedanja in obdrgnjenja povzročata osiromašlost mešanih gozdov ter rastišč in da finančno ni mogoče obdržati potrebno ravnotežje. Od novega zakona o lovstvu pričakujejo možnost za zmanjšanje števila divjadi (tudi pri nas opažamo, da v mešanih sestojih največ trpita prav jelke in javor).

Devet jugoslovanskih tovarn proizvede letno 3.709.000 ton umetnih gnojil. Iz Slovenije je med njimi tovarna dušika Ruše s 125.000 tonami kompleksnih gnojil z različnim deležem dušika, fosforja in kalija.

Leta 1970 smo v Jugoslaviji porabili 34.444 ton pesticidov, samo štiri leta kasneje pa že 60.298 ton.

škoda se mi zdi, da ne morete napraviti še več. Ko takole kot lovec hodim po gozdu, vidim še veliko gošč in predelov, kjer bi bila potrebna motorka in sekira.“

Za dežjem vedno posije sonce. Prekinilo je najino razmišljanje. Ko pa je še toliko za postojati: pogledati kako gori pod kotlom za žganjekuho, popraviti to, prestaviti ono. Dež in premočra zemlja pustita čas za take opravke. In Jože s pomočjo svojih pridnih domačih postori vse. Je tudi zidar, čeprav ni bil v uku za taka opravila. Najbolj pa ga vsi poznajo kot človeka, ki mu nikoli ne zmanjka dobre volje. Tudi za drugega jo ima dovolj.

Ing. JOŽE FALKNER

O BENCINU

Najbolj strupena snov, ki prihaja iz izpušnih cevi avtomobila, je svinec, ki v večjih koncentracijah povzroča glavobol, slabokrvnost, paralizo in druga obolenja. In čeprav je tako, svinec dodajajo bencinu zato, da bi se poceni in umetno povečalo število oktanov v bencinu. Z majhno podražitvijo procesa rafiniranja bi lahko dosegli isti učinek.

Največji potrošnik bencina (med prevoznimi sredstvi) je osebni avtomobil, ki porabi za prevoz 1 človeka na 100 km 6,9 l bencina. Letalo boeing porabi za enak učinek 12,9 l, avtobus 1,9 l in vlak 0,6 l. Torej vemo, kako bi lahko pri gorivu varčevali.

Opraviti moramo še veliko gozdnogojitvenih del do zime

Po sedmih mesecih smo na gozdnem gospodarstvu Novo mesto po vrednosti opravili v družbenih gozdovih 45 odstotkov gozdnogojitvenih del, v zasebnem pa 39 odstotkov, kar kaže, da nas do uresničitve načrta čaka še veliko dela. Posamezne TOZD so dosegle načrt takole:

TOZD Novo mesto 51, Straža 47, Podturn 31, Črmošnjice 57, Črnomelj 40, TOK Trebnje v družbenih gozdovih 29, v zasebnih 27, TOK Novo mesto 28 ter TOK Črnomelj 58 odstotkov. Čeprav je v odstotkih izraženo doseganje plana nizko, pa je v preostalem času, ki je za gozdnogojitvena dela primernejši kot prvo polletje, načrt še možno v celoti izpolniti. Tako je bilo ugotovljeno na zadnjem strokovnem svetu tudi, da bo zaradi povečane blagovne proizvodnje in zaradi večjega deleža boljših lesnih sortimentov dovolj denarja za stoodstotno izvršitev načrtovanih del v zasebnih gozdovih.

Eno najzamudnejših in najzahtevnejših del je pogozdovanje. V družbenem sektorju nameravamo pogozditi 47,7 ha in osnovati 66 ha nasadov, skupaj 113,7 ha.

Do konca julija smo pogozdili na površini 44,16 ha, kar je 39 odstotkov letnega načrta.

V zasebnem sektorju je po načrtu rednega pogozdovanja 47,15 ha, nasadov 57,5 ha, skupaj 104,65 ha. Do konca julija smo pogozdovanje opravili na površini 40,09 ha ali 38 odstotno.

V družbenih gozdovih smo obželi 330 ha nasadov (41 odst. let. načrta), očistili 99 ha gošč in kultur (22 odst.) in preredčili 217 ha sestojev (31 odst.).

V zasebnih gozdovih smo obželi 75 ha nasadov (32 odst.) in očistili 142 ha gošč in kultur (36 odst. letnega načrta). Seveda pa smo razen naštetih del opravili še vrsto drugih gojitvenih, varstvenih del in nalog s področja urejanja gozdov.

J. P.

Združitev avtoparka: da ali ne?

Letos se bomo dokončno odločili, ali bomo združili prevozna sredstva v eno organizacijsko enoto ali bodo ostala razdeljena po posameznih TOZD in TOK. Predlog proučuje posebna skupina, ki je zadolžena, da poda k študiji (študija je bila izdelana že v letu 1978) še dodatne utemeljitve. Zlasti naj bi izdelala predlog podrobne organizacije s popisom dodatnega dela in ugotovila podrobne ekonomske in druge prednosti združitve.

Z dosejanjo razpravo se je izoblikovalo mnenje, da bi prevozna sredstva razdelili po področjih glede na dejanske potrebe. Tako so se izoblikovala tri področja:

– novomeško področje (TOZD „Gozdarstvo“ Novo mesto, Straža, Podturn in TOK „Gozdarstvo“ Novo mesto),

– belokranjsko področje (TOZD „Gozdarstvo“ Črnomelj, Črmošnjice in TOK „Gozdarstvo“ Črnomelj),

– trebanjsko področje, v katerega je vključen TOK „Gozdarstvo“ Trebnje.

Z razdelitvijo prevoznih sredstev po področjih odnosno po TOZD in TOK bi pokrili potrebe, ki so razvidne v tabeli. Po tem predlogu bi za razpravo. Naloga na vseh pa bo, da se bomo odločili za najboljšo trebanjsko področje še najemali tuje prevoznike.

Organizacijska enota avtopark, ki naj bi po tem predlogu poslovala v TOZD „Gradnje“, naj bi imela svoj sedež v Straži. Lokacija ima predvsem prednost zaradi koncentracije prevozov v Stražo ali preko Straže. Z dograditvijo centralnega lesnega skladišča bo pomen lokacije še povečan.

Potrebe po prevozih bi se med področji pokrivala z dežurnimi vozili. Za vsak mesec bodo na področju določena dežurna vozila, ki bodo ob nastopu potreb usmerjena tja, kjer bodo prevozi najbolj nujni.

Z analizo je ugotovljeno, da imajo v TOZD okoli 320 ur dela na mesec z različnimi evidencaimi, knjiženji, obračuni itd., v zvezi s prevoznimi sredstvi. S

prenosom dela na novo ustanovljeno organizacijsko enoto bi dosegli sprostitev delovne moči v TOZD in hkrati povečanje potreb za dva delavca v TOZD „Gradnje“.

Povečani stroški poslovanja bi se brez dvoma krili s prednostmi združitve. Te so predvsem: boljše izkoriščenost, večja elastičnost razporejanja glede na obstoječe potrebe prevozov,

boljša gospodarnost s prevoznimi sredstvi, enakopravno koriščenje prevoznih sredstev med TOZD in TOK itd.

Podrobni dodatni material bo pripravljen ta mesec in posredovan v razpravo. Naloga na vseh pa bo, da se bomo odločili za najboljšo varianto.

JOŽE LUKŠIČ

KAPACITETE PREVOZNIH SREDSTEV V TKM V LETU 1980
PODROČJE NOVO MESTO

TOZD, TOK	Vrsta prevoznega sredstva	dnin	tkm/dnino	tkm na vse dnine	tkm s 5 % presegg.norm	% pokritja potreb	
Novo mesto	1 kamion 11 t solo	67	638	42746	44883		
	1 kam. + 1 polprikl. 12 t	133	907	120631	126662		
	1 kam. 7 t solo	67	429	28743	30180		
	1 kamion 7 t solo	200	429	85800	90090		
	1 kamion + 1 polprikl. 6 t	133	533	70889	74433	366248 128	
Straža	2 kamiona 11 t solo	133	638	84854	89096		
	1 kamion 7 t solo	67	429	28743	30180		
	2 kam. 11 t + polprikl. 12 t	267	907	242169	254277		
	1 kam. 7 t + polprikl. 6 t	133	533	70889	74433	447986 98	
Podturn	4 kamioni 11 t solo	266	638	169708	178193		
	3 kam. 11 t + polprikl. 12 t	401	907	363707	381892		
	1 kam. 11 t + prikl. 10 t	133	728	96824	101665	661750 93	
Novo mesto (TOK)	1 kam. 11 t solo	200	638	127600	133980		
	1 kam. 7 t solo	67	429	28743	30180		
	1 kam. 7 t + polprikl. 6 t	133	533	70889	74433		
	1 kam. 7 t solo	200	429	85800	90090	328683 72	
					2600	1804667	94

PODROČJE BELE KRAJINE

TOZD, TOK	Vrsta prevoznega sredstva	dnin	tkm/dnino	tkm na vse dnine	tkm s 5 % presegg.norm	% pokritja potreb	
Črmošnjice	3 kam. 11 t solo	200	638	127600	133980		
	3 kam. 11 t polprikl.	400	907	362800	380940	514920 111	
Črnomelj	1 kam. 11 t solo	67	638	42746	44883		
	1 kam. 7 t solo	67	429	28743	30180		
	1 kam. 11 t + polprikl. 12 t	134	907	121538	127614		
	1 kam. 7 t + polprikl. 6 t	133	533	70889	74433	277110 96	
Črnomelj (TOK)	2 kam. 7 t solo	133	429	57057	59909		
	2 kam. 7 t + polprikl. 6 t	267	533	142311	149426	209335 82	
					1400	1001365	100
SKUPAJ GG:				4000	2806032	91	

Potrebujemo zadostno, razumljivo in dostopno obveščeno delavcev

Stališča komisije predsedstva CK ZKS za agitacijo in propagando o informiranju v združenem delu

Komisija je na seji 11. aprila letos obravnavala vprašanja informiranja v združenem delu na podlagi gradiva „Informiranje v organizacijah združenega dela“, ki so ga člani komisije sprejeli kot temelj za razpravo o nadaljnjem razvoju odnosov na tem področju. Po razpravi so sprejeli naslednje ugotovitve in stališča:

– obveščanje v združenem delu še vedno ni sestavni del celovitega sistema informiranja v družbi, ni ustrezno organizirano in ne izhaja iz potreb delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela;

– vse to omogoča prevelik vpliv poslovnih organov na politiko informiranja in hkrati predstavlja oviro pri uveljavljanju samoupravnih odnosov na tem področju;

– družbenopolitične organizacije in samoupravni organi premalo odgovorno in med sabo premalo povezano uresničujejo svoje naloge in dolžnosti pri vzpostavljanju sistema informiranja in določanju politike informiranja in določanju politike informiranja v združenem delu;

– posamezni deli sistema informiranja v združenem delu (poslovni, samoupravni, družbenopolitični itd.) delujejo nepovezano, drug mimo drugega, včasih tudi v nasprotju drug z drugim, in tako kljub določenim uspehom pri organiziranju katerega izmed omenjenih pod-sistemov ne zagotavljajo delavcem pogojev za kvalificirano odločanje;

– pri uresničevanju ustave in zakona o združenem delu in pri

normativnem urejanju samoupravnih odnosov v združenem delu je področje informiranja pomanjkljivo in neustrezno urejeno, kar se posebej odraža v položaju delavcev in služb na področju informiranja;

– dejavnost na področju informiranja in delo delavcev na tem področju nista ustrezno vrednotena in nimata takšnega pogoja v združenem delu, ki bi zagotavljal pogoje za kvalitetno delo in na drugi strani za ustrezno obveščeno delavcev;

– v organizacijah združenega dela često poskušajo s formalnim izdajanjem glasil zadostiti družbenim zahtevkom po informiranju, pri tem pa zanemarjajo druge oblike informiranja;

– vsebina, obseg in oblika samoupravnih informacij ne zagotavljajo zadostne obveščeno-sti, razumljivosti in dostopnosti, to je osnovnih elementov informacij za odločanje.

Avtomatizacija pri žaganju hlodovine

Pri novem načinu priprave hlodovine za razžaganje tri foto kamere pod kotom 120° snemajo hlod in oddajo podatke računalniku, ki določi najoptimalnejši način razreza in krojenja.

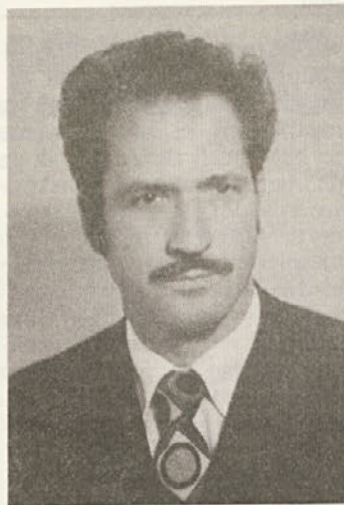
Jožetu Kuretu ob petdesetletnici

Pred 50 leti, to je 16. 8. 1929, so v Svibniku pri Črnomlju rojenice oznanile veselo novico, da se je v trdni kmečki družini Kuretovih rodil sin Jože. Takrat so bili težki časi in zato Jože ni užival tako brezskrbne mladosti, kot je to danes v navadi. Pomagati je moral doma pri delu na polju, v Črnomlju pa hodil v osnovno šolo, ki jo je končal v letu 1941, ko se je pričela vojna vihra. Po končani osnovni šoli se je vpisal v meščansko šolo in končal dva razreda, nakar pa je zaradi vojne moral ostati doma in pomagati staršem. Šele po osvoboditvi je lahko nadaljeval s šolanjem in tako je leta 1947 končal nižjo gimnazijo v Črnomlju.

Iz rodne Bele krajine ga je pot zanesla v Ljubljano, kjer se je vpisal na triletno srednjo farmaceutsko šolo in jo končal v letu 1950. V tem času se je aktivno vključil v delo mladinske organizacije. Med drugim se je v letih 1948 in 1949 udeležil tudi dveh mladinskih delovnih akcij (nabiranje zdravilnih zelišč in gradnja avtoceste „Bratstvo in enotnost“ od Beograda do Zagreba).

Trdno povezan z naravo in belokranjskimi steljniki se Jože nikakor ni mogel vživeti v poklic farmaceutskega tehnika.

Zato se je že po letu službovanja in po odsluženi vojaščini odločil, da se vpiše na gozdarsko fakulteto v Ljubljani, ki jo je končal v letu 1960 in tako

prisegel do tistega poklica, za katerega je že od mladih nog čutil posebno nagnjenje. V času študija v Ljubljani je aktivno sodeloval v študentski organizaciji in v drugih družbenopolitičnih organizacijah. Bil je tudi dvakrat na študentski praksi na Norveškem in je imel tako priložnost поблиže spoznati gospo-

darjenje z gozdovi v tej skandinavske deželi.

Ob koncu leta 1959 ga je pot zopet pripeljala nazaj na Dolenjsko. Kot mlad gozdarski inženir je prevzel vodstvo GO Straža pri takratnem KGP Novo mesto. V tem času si je ustvaril tudi družino. Z dušo in telesom se je posvetil gozdarstvu in strokovno prečiščenim konceptom skrbel za izboljšanje stanja gozdov v enotah Brezova reber in Soteska. Upravitelj GO Straža je ostal vse do začetka leta 1965, ko je prišel na skupne službe in prevzel vodstvo mehanizacije. Torej bo kmalu minilo 15 let, odkar je med nami in zato ga kot najbližjega in dobrega sodelavca vsi dobro poznamo.

V tem času je veliko delal na strokovnem področju in se poglabljal v problematiko izboljšanja in racionalizacije dela v gozdu od poseka, preko spravila od transporta lesa. Zabeležil je precej uspehov, o čemer pričajo tudi priznanja, ki jih je dobil za inovacijsko dejavnost. Njegovo strokovno zavzetost je čutili tudi pri splošnem združenju gozdarstva Slovenije in končno tudi v

tem, da ravno sedaj, kljub temu, da se je danes srečal z Abrahamom, študira na 3. stopnji gozdarske fakultete. To je obenem izraz nemirnega duha, ki vedno išče nekaj novega, nekaj boljšega, kar bi našemu delavcu olajšalo delo in mu izboljšalo delovne in življenjske prilike.

Ves čas, kar je med nami se je aktivno vključeval v delo samoupravnih organov in DPO tako znotraj kakor tudi izven DO. Ne bi našteval vseh funkcij, ki jih je opravljal. Sicer pa ga vsi dobro poznamo kot vestnega, poštenega in marljivega delavca.

Ob življenjskem jubileju Ti v imenu vseh sodelavcev zaželimo še veliko sreče, zdravja, uspehov in zadovoljstva pri delu in v krogu Tvoje družine!

JOŽE PETRIČ, dipl. ing.

V bližini Bona (ZR Nemčija, vražja gnezda) že več let opažajo spremembe na macesnu. Deformirane so veje, iglice so krajše, prirastek je močno zmanjšan, drevesa so neodporna in se suše. Mikroskopske analize korenin so pokazale, da so na koreninah paličaste bakterije, podobne tistim, zaradi katerih oboleva tudi trta in ki jih prenašajo gliste (nematode) iz rodu Xiphinema.

POSLEDICA SUŠE?

Delavci, ki sekajo iglavce opažajo, da je bilo letos drevje zelo kratek čas v mezgi. Že julija in v začetku avgusta se ni dalo več beliti.

V EVROPI JE JUGOSLAVIJA PO POVRŠINI GOZDOV NA 6. MESTU

Z gozdovi najbogatejše države v Evropi:

1. Sovetska zveza — evropski del 156,8 milj. ha, delež igl. 63,8 % (SZ v celoti — v Evropi in Aziji — ima 738,1 milj. ha gozdov, list. 36,2 %)
2. Švedska 24,5 milj. ha, delež igl. 74 %, list 26 %
3. Finska 22,2 milj. ha, delež igl. 85,4 %, list. 14,6 %
4. Španija 14,2 milj. ha, delež igl. 47 %, list. 53 %
5. Francija 13,7 milj. ha, delež igl. 34 %, list. 66 %
6. Jugoslavija 8,7 milj. ha, delež igl. 16 %, list. 84 %
7. Norveška 8,3 milj. ha, delež igl. 73 %, list. 27 %
8. Poljska 8,3 milj. ha, delež igl. 80 %, list 20 %
9. Zv.rep. Nemčija 7,0 milj. ha, delež igl. 65 %, list. 35 %
10. Italija 6,2 milj. ha, delež igl. 22 %, list. 78 %

Skrivnost drevesa

Seme vzkali in iz njega zraste mogočno drevo—ali je to čudež, tajnost ali mojstrovina narave?

Kako gradi drevo svoje deblo, ki živi skozi stoletja in vzdržuje težo mnogih tisočev kilogramov?

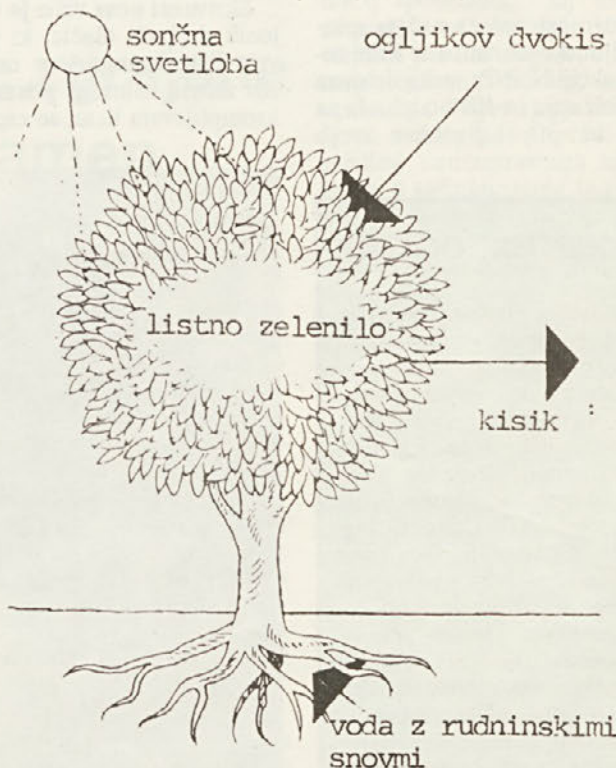
Vsa rast drevesnega debla se razvija v tanki plasti živčnih celic, ki obdajajo leseno deblo. Ta plast ustvarja nov les na notranji strani in lubje (skorjo) na zunanji strani. Plast se počasi pomika navzven, potiska lubje skorje pred seboj in pušča za seboj les.

Vse premalo vemo o dogajanju v življenju drevesa. Vsekakor pa vmesne točke sleherne živčne plasti povedo, koliko lesnih celic je potrebno za vzdrževanje snovi listja in iglic drevesne krošnje ter koliko lubja za varstvo lesa pod njim. Ta razvoj je ob nenehnem ponavljanju dal zemlji njene gozdove.

Sleherna drevesna krošnja je majhna kemična tovarna. Listi črpajo iz zraka ogljikov dioksid, korenine pa iz zemlje vodo z rudninskimi snovmi. S pomočjo listnega zelenila in sončne sve-

tlobe ustvarja drevo, tako kot druge rastline, sladkor in škrob.

Pri tem se sprošča kisik in prehaja v ozračje.

Brezskrbnost ne sme biti naša lastnost!

Priprave na sklepni del akcije „NIČ NAS NE SME PRESENETITI“ so hkrati uresničevanje resolucije XI. kongresa ZKJ o podružbljanju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite.

Delovni človek naj postane temeljni nosilec pravic in odgovornosti tudi pri utrjevanju in varstvu svojega položaja glede obrambnih in varnostnih zadev — ta misel tovariša Tita se iz leta v leto bolj uresničuje v naši vsakdanji praksi. Postala je del našega vsakdanjika. Koncept ljudske obrambe in družbene samozaščite je najtesneje povezan s položajem delovnega človeka — samoupravljalca v naši družbi.

Večmesečne priprave za letošnje osrednjo republiško akcijo NNNP teko h kraju. Prav te dni jih odbori za ljudsko obrambo v delovnih organizacijah ter krajevnih skupnostih stopnjujejo, saj bo 29. in 30. septembra vrh teh obrambnih priprav in preizkušanj naše pripravljenosti. Pri tem velja poudariti opozorilo, da smo pri podružbljanju naše obrambe ponekod pravzaprav šele na začetku: pogosto brez potrebe razglašamo zadeve, ki bi jih morali poznati vsi občani, za „strogo zapune“. Pri tem pa gre vendarle za zelo znano resnico: v primeru vojne naš občan ne bi branil le svoje delovne organizacije ali krajevne skupnosti, temveč našo celotno skupnost. Celotna zamisel našega vseljidskega odpora temelji na neločljivi povezanosti vsega ljudstva s svojo armado, saj bi postali v primeru nevarnosti armada — mi vsi.

Izvirnost našega načrta splošne ljudske obrambe se kaže tudi v akciji NNNP: vsaka delovna organizacija in KS bo izbrala za 29. in 30. september svojo

„predpostavko nevarnosti“, ki jo bo reševala na svoj način in s svojimi sredstvi ter kadri. „Navodil od zgoraj“ tokrat ne bo. Obliko in razvoj „vojnih pogojev“ bodo določala vodstva OZD in KS sama, odvisno od vsebine vprašanja, ki ga hočejo preveriti z dvodnevno vajo. To bodo kratke in razumljive naloge: priprava na reševanje ob morebitnem potresu, požaru ali povodnji; odprava posledic bombnega napada; preskrba ljudi s hrano, vodo in prenočišči; drugod spet bodo morda preizkusili delovanje enot civilne zaščite, v OZD pregledali mobil-

nost enote Narodne zaščite in pod.

Gre torej za izvime oblike samoupravnega dogovarjanja in organiziranja sklepnih vaj in manifestacij, ki smo jih morda že kdaj videli ali izvajali, ali pa jih bomo tokrat prvič preizkusili v naši OZD ali krajevni skupnosti. Aktivnost za čim boljše uresničenje sprejetih nalog kaže te dni dopolnjevanje in stopnjevanje, da se bodo izvedbe naloge lotili kar najbolj resno, z izvirnim reševanjem in z ustreznim množičnostjo. V akciji bomo torej kot neposredni nosilci

VARSTVO RASTLIN BREZ STRUPOV

Krompir, ki lovi listne uši

Britanski znanstveniki so razvili vrsto krompirja, ki lovi listne uši in tako pripomogli k uničenju nadloge kot so zelena in druge listne uši, še preden se te začnejo razmnoževati v milijonih. Krompir je križanec med vrsto Pentland Crown, ki je najpogostnejša v Veliki Britaniji, in edinstveno bolivijsko sorto, ki na svojih lepljivih listih lovi in ubija insekte. Nova vrsta je nastala po devetletnih raziskavah dr. Richarda Gibsona, strokovnjaka za rastlinske viruse, ki dela na eksperimentalni postaji v Hortfordshiru.

Skrivnost nove vrste je v milijonih drobnih dlačic, ki pokrivajo liste krompirjeve rastline. Ko zelena listna uš pristane na krompirjevem listu, se zaplete v

dlačice, ki vsebujejo lepljivo snov in pogine od izčrpanosti in sestradanosti, še preden se lahko razmnoži ali poškoduje rastlino.

Ogromna past za uši

„Lepljivi krompir“ je prestal prve razvojne stopnje in na inštitutu za gojenje rastlin pri Cambridgeu se zdaj ukvarjajo s povečanjem hektarskega pridelka nove sorte. Če bodo kmetovalci ta krompir sadili v velikih količinah, se bodo izognili dragim kemičnim razpršilom, glavni predeli, kjer gojijo krompir (vzhodna Anglija, Midlands, Škotska in severna Anglija) pa se bodo spremenili v ogromno naravno past za uši. Prvi testi kažejo, da bo rastlina lovila ze-

obrambnih priprav sami začrtali tudi izvedbeno pot naše vaje.

Zdaj je tudi priložnost in potreba, da se delovni ljudje seznanijo z obrambnimi načrti svoje organizacije združenega dela in krajevne skupnosti. Načrte je treba osvežiti in po potrebi dopolniti, njihovo glavno vsebino pa mora poznati vsak naš delovni človek. Brezskrbnost torej ne sme biti naša lastnost. Notranji in zunanji sovražnik ne počiva. A nič nam ne more, če je med nami vedno živa zavest naših ljudi.

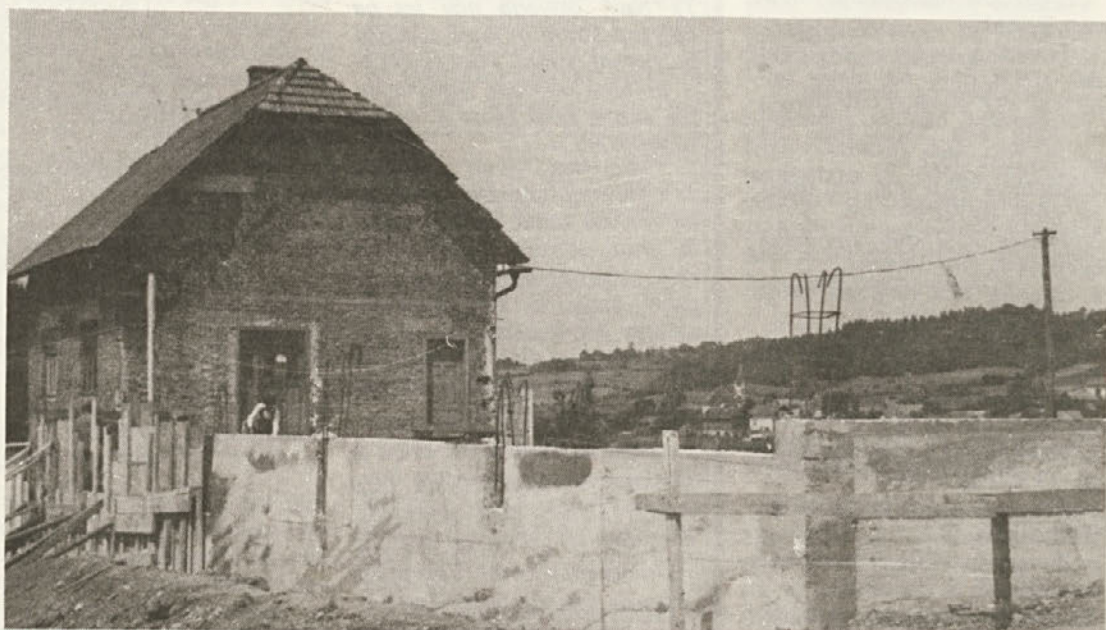
Akcija NNNP 79 naj konec septembra to znova potrdi.

In ne pozabimo: priprave na splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito se z 29. in 30. septembrom seveda ne končajo.

N. S.

DOLENJSKI GOZDAR

Glasilo izdaja delavski svet gozdnega gospodarstva Novo mesto — Odgovorni urednik ing. Janez Penca. Uredniški odbor: Franc Markovič, ing. Jože Falkner, ing. Jernej Piškur, ing. Slavko Klančičar, Janez Šebenič, ing. Tone Šepc, ing. Jože Vidervol in ing. Tone Hočevar — Izhaja enkrat na mesec v 2000 izvodih. — Uredništvo: Novo mesto, Gubčeva 15 — Časopisni stavek, filmi in prelom: ČZP Dolenjski list Novo mesto — Tisk: Knjigotisk Novo mesto — Na osnovi ustreznega dokumenta prosto plačila prometnega davka.

Takole je bilo ob težko pričakovanem začetku gradnje žage na Veliki Loki. Ni bilo seje sveta TOK gozdarstvo Trebnje, da ne bi omenjali te prepotrebne gradnje. Dela so do sedaj že močno napredovala in upravičeno pričakujemo, da bo žaga kmalu zarezala v lovino. (Foto: J. Falkner).